ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ANTONIO LA PERGOLA της 25ης Απριλίου 1996 *

1. Με απόφαση που εξέδωσε στις 4 Απριλίου 1995, το tribunal de police de Toulouse υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συνάδει με τις γενικές αρχές του δικαίου που έχει δεχθεί το Δικαστήριο, όπως είναι οι αρχές του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και της εκατέρωθεν ακροάσεως, η διαδικασία σχετικά με τη διαπίστωση των παραβάσεων, όπως αυτή ρυθμίζεται με τον νόμο της 1ης Αυγούστου 1905 περί απάτης και νοθείας στον τομέα των προϊόντων ή των υπηρεσιών, όσον αφορά την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων και, ειδικότερα, το γεγονός ότι δεν απαιτείται η υπογραφή των πρακτικών από το πρόσωπο το οποίο αφορούν οι έρευνες;»

2. Το ιστορικό της υποθέσεως της κύριας δίκης μπορεί να συνοψιστεί ως εξής. Κατά του Maurin έχει ασκηθεί ποινική δίωξη λόγω παραβάσεως του άρθρου 18 του διατάγματος 84-1147 της 7ης Δεκεμβρίου 1984. Ειδικότερα, ο Maurin κατηγορείται ότι διέθεσε προς πώληση τρόφιμα των οποίων η οριακή ημερομηνία αναλώσεως είχε παρέλθει. Η παράβαση αυτή διαπιστώθηκε από τις αρμόδιες γαλλικές αρχές κατά τη διάρκεια ελέγχου που πραγματοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις της επιχειρήσεως του κατηγορουμένου. Τα πρακτικά περί διαπιστώσεως της παραβάσεως, τα οποία συντάχθηκαν στις 15 Ιουνίου 1993, διαβιβάστηκαν στην εισαγγελική αρχή της Τουλούζης στις 18 Ιουνίου 1993 και, τέλος, κοινοποιήθηκαν στον Maurin στις 22 Ιουνίου 1993. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, ο κατηγορούμενος προέβαλε την ακυρότητα των εν λόγω πρακτικών, για τον λόγο ότι δεν είχαν υπογραφεί από το πρόσωπο το οποίο αφορούσαν οι έρευνες, πράγμα που, κατά την άποψη του κατηγορουμένου, είναι αντίθετο προς τις αρχές που θεσπίζει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ειδικότερα, πρόκειται για παραβίαση των αρχών του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και της εκατέρωθεν ακροάσεως.

Στην απόφαση περί παραπομπής διευκρινίζεται ότι οι εθνικές διατάξεις που είναι κρίσιμες για την απόφαση επί της προκειμένης υποθέσεως δεν απαιτούν την υπογραφή των πρακτικών από τον ενδιαφερόμενο. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει στο Δικαστήριο το ερώτημα αν η απαίτηση αυτή είναι δυνατό να απορρέει από τις «γενικές αρχές του δικαίου που έχει δεχθεί το Δικαστήριο, όπως είναι οι αρχές του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και της εκατέρωθεν ακροάσεως».

3. Η Επιτροπή, η Γαλλική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστήριξαν ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί του προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβληθεί εν προκειμένω. Το επιχείρημα που προβάλλεται

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

συναφώς στηρίζεται στο ότι η κύρια δίκη αφορά μια περίπτωση που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου. Συγκεκριμένα, πρόκειται για μια περίπτωση που διέπεται αποκλειστικά από την εθνική νομοθεσία: το αιτούν δικαστήριο καλείται να επιβάλει μια ποινική κύρωση την οποία προβλέπει η γαλλική ρύθμιση για την περίπτωση της παραβάσεως ενός κανόνα, ο οποίος έχει επίσης θεσπιστεί από την εθνική έννομη τάξη. Συνεπώς, κατά την άποψη αυτή, η ίδια η προϋπόθεση της ενδεχόμενης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου και, επομένως, της αρμοδιότητας του Δικαστήριου δεν πληρούται εν προκειμένω.

4. Θεωρώ ότι η άποψη αυτή πρέπει να γίνει δεκτή. Καταρχάς, η περίπτωση που αποτελεί το αντικείμενο της κύριας δίκης δεν παρουσιάζει κανένα στοιχείο που να τη συνδέει με την κοινοτική έννομη τάξη. Η οδηγία 79/112/ΕΟΚ [1] θεσπίζει κανόνες σχετικούς με την επισήμανση των τροφίμων, ενώ επίσης προβλέπει ότι η παρουσίαση των προϊόντων αυτών περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ένδειξη της ημερομηνίας μέχρι την οποία διατηρούνται. Ο σκοπός όμως αυτής της κανονιστικής πράξεως, όπως προκύπτει από την πρώτη αιτιολογική σκέψη της, είναι να άρει τις «διαφορές που υπάρχουν (...) μεταξύ των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση των τροφίμων», διαφορές οι οποίες «εμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων αυτών και ενδέχεται να δημιουργήσουν άνισους όρους ανταγωνισμού». Ως εκ τούτου, κατέστη «αναγκαίο να συνταχθεί ο κατάλογος των ενδείξεων που πρέπει να φέρονται καταχήν στην επισήμανση όλων των τροφίμων» [2]. Η οδηγία επιδιώκει τον σκοπό αυτόν προβλέποντας απλώς ομοιόμορφα κριτήρια για την επισήμανση των τροφίμων. Επομένως, η μόνη δυνατή παράβαση των διατάξεών της μπορεί να συνίσταται στη διάθεση στο εμπόριο προϊόντων τα οποία δεν έχουν επισημανθεί σύμφωνα με τα επιβαλλόμενα κριτήρια. Ωστόσο, η οδηγία δεν καλύπτει την περίπτωση, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της κύριας δίκης, κατά την οποία ένα προϊόν, του οποίου η επισήμανση είναι σύμφωνη με τους κοινοτικούς κανόνες, διατίθεται προς πώληση κατά ημερομηνία μεταγενέστερη εκείνης που αναφέρεται στη συσκευασία του προϊόντος αυτού ως οριακή ημερομηνία αναλώσεως. Όμως, το πρόβλημα που τίθεται εν προκειμένω δεν έγκειται στο να αξιολογηθεί αν η επισήμανση των προϊόντων ήταν σύμφωνη με τα κριτήρια που θεσπίζει η οδηγία, οπότε θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι η προκείμενη υπόθεση πράγματι εμπίπτει στο κοινοτικό δίκαιο. Αντιθέτως, τίθεται ζήτημα εξετάσεως του τρόπου με τον οποίο τιμωρείται η συμπεριφορά που συνίσταται στη διάθεση στο εμπόριο τροφίμων των οποίων η ημερομηνία αναλώσεως έχει λήξει: Ωστόσο, το πρόβλημα αυτό δεν ρυθμίζεται ούτε από την προαναφερθείσα οδηγία ούτε από καμία άλλη διάταξη του κοινοτικού δικαίου. Το πρόβλημα αυτό εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού νομοθέτη. Επομένως, ορθώς οι παρεμβαίνοντες διάδικοι υποστήριξαν ότι η ποινική δίωξη που ασκήθηκε κατά του Maurin αφορά μια παράβαση κανόνα του εθνικού δικαίου, που δεν παρουσιάζει κανέναν σύνδεσμο με το κοινοτικό δίκαιο.

Κατά πάγια νομολογία, «το Δικαστήριο (...) οφείλει να επαγρυπνεί για την τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στον τομέα του κοινοτικού δικαίου, αλλά δεν μπορεί να

1 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1978, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή καθώς επίσης και τη διαφήμισή τους (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 33).

2 — Βλ. έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας.

ελέγξει αν συμβιβάζεται με την Ευρωπαϊκή-Σύμβαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου εθνική ρύθμιση που βρίσκεται εκτός του πλαισίου του κοινοτικού δικαίου» [3]. Αφού, όπως προαναφέρθηκε, η ποινική κύρωση που επιβάλλεται στον Maurin προβλέπεται από διάταξη του εθνικού δικαίου, η οποία δεν συνιστά μέτρο εφαρμογής κοινοτικής διατάξεως, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να κρίνει αν οι διαδικαστικές λεπτομέρειες που αφορούν την επιβολή της κυρώσεως αυτής συνάδουν ή όχι προς τις γενικές αρχές του δικαίου τις οποίες οφείλει να εγγυάται το Δικαστήριο και, ειδικότερα, τις αρχές του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και της εκατέρωθεν ακροάσεως.

Πρόταση

Ενόψει των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στο ερώτημα που υπέβαλε το tribunal de police de Toulouse την ακόλουθη απάντηση:

«Μολονότι στο Δικαστήριο οφείλει να διασφαλίζει τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στον ειδικό τομέα του κοινοτικού δικαίου, δεν είναι αρμόδιο να εξετάζει τη συμφωνία προς τις αρχές του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και της εκατέρωθεν ακροάσεως μιας εθνικής νομοθεσίας η οποία, όπως εν προκειμένω, εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.»

3 — Απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 1987 στην υπόθεση 12/86, Demirel (Συλλογή 1987, σ. 3719, σκέψη 28). Βλ., επίσης, απόφαση της 11ης Ιουλίου 1985 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 60/84 και 61/84, Cinéthèque κ.λπ. (Συλλογή 1985, σ. 2605, σκέψη 26).